

Боль и иммунная дисфункция

Лисяньий Н.И.

Институт нейрохирургии им.акад.А.П.Ромоданова
АМН Украины
Киев
Украина
8 044 483-81-93
nitin.neuro@gmail.com

Болевые ощущения являются клиническим признаком наличия воспалительной реакции организма. Физиологические механизмы ее развития остаются во многом не изученными, так же, как и переход защитной боли в патологическую, хроническую невропатическую боль. В последние годы много уделяется внимания генетической детерминированности боли, что связывают с полиморфизмом целого ряда генов. Описана связь хронической боли с полиморфизмом десятков генов провоспалительных цитокинов, нейротрансмиттеров, нейротрофических факторов, внутриклеточных месенджеров и т.д. Учитывая то, что иммунная дисфункция, проявляющаяся как в виде хронического воспалительного процесса в различных органах, в том числе и различных отделах нервной системы, так и в виде прогрессирующих ремиттирующих нейроаутоиммунных реакций, может способствовать гиперпродукции многих интерлейкинов (ИЛ), в частности, ИЛ-1,-6,-10, которые, как известно, индуцируют продукцию болевых нейротрансмиттеров типа субстанции Р, а следовательно, формировать острый и хронический болевые синдромы. Вторым важным фактором в формировании хронического болевого синдрома является иммунная недостаточность, которая сопровождается активацией условнопатогенной микрофлоры, в частности, нейровирусной герпесинфекции, особенно вирусов герпеса 4,6,7 типов.

Изучение иммунного статуса у более 300 больных с разнообразными хроническими болевыми синдромами (полирадикулоневриты, невралгии тройничного нерва, мигрень, краниалгии, синдром хронической усталости, демиелинизирующие заболевания) позволило выявить наличие интенсивных аутоиммунных реакций к нейроантигенам у большинства больных с гиперпродукцией ИЛ-1 и ФНО-альфа, а также наличие в слюне и реке в периферической крови герпесвирусной инфекции, наиболее часто вирусов герпеса 4,6,7 типов. Общепринятая антиноцицептивная терапия в большинстве случаев оказывалась малоэффективной или эффект был кратковременным. Подключение к данной терапии противовирусных препаратов, а также иммуномодуляторов способствовало более эффективному лечению болевых синдромов. Среди иммуномодуляторов наиболее эффективными были дексон, преднизолон, полиоксидоний, галавит, циклоферон.

Таким образом, исходя из полученных нами данных и патогенеза упорных болевых синдромов, целесообразно у данного контингента больных определять наличие иммунной дисфункции и активацию нейроинфекции бактериального и вирусного генеза, а также включать в комплексную терапию этиотропные и иммуномодулирующие препараты, направленные на коррекцию иммунного статуса и уменьшение системной и местной воспалительной реакции.

Причини незадовільних результатів оперативного лікування дискогенних радикулітів

Лонтовський Ю.А.

Кам'янець-Подільська міська лікарня № 1
Кам'янець-Подільський
Україна
8-03849-9-08-03, 8-050-537-47-39
yulont@rambler.ru

З 1999 року прооперовано 523 хворих з приводу дискогенних радикулітів. При виборі методу втручання перевага надавалась малотравматичним доступам. Переважали інтерлямінектомії (67 % операцій) та флявотомії (12 %). У разі необхідності детальної ревізії корінця та виконання кюретажу міжхребцевого простору інтерлямінектомії доповнювались медіальною фасетектомією (12 %). Гемілямінектомії виконувались у 6 % випадків, лямінектомії менш ніж у 3 %. Кюретаж міжхребцевого простору виконувався у 54 % випадків. Показами до виконання кюретажу вважали неможливість видалення випавшої частини диску «одним фрагментом». У 32 % грижеві маси видалялись одномоментно, при чому візуально дефект задньої поздовжньої зв'язки у місці випадіння грижі не визначався і від кюретажу утримувались. У 14 % випадків відмічалась негрижева компресія (остеофіти, тунельна радикулопатія, гіпертрофія жовтої зв'язки та ін.) і оперативне втручання завершувалось адекватною декомпресією корінця. У 5 випадках (при серединних грижах), після тотальної дискектомії виконувалась задній міжтіловий спонділодез (PLIF). Спостереження за прооперованими хворими тривало близько 3-х років. Через рік після втручання 26 % хворих оцінювали свій стан як відмінний, 37 %, як добрий і 30 %, як задовільний. 37 хворих (7 %) були незадоволені своїм станом. У структурі скарг на перше місце виходять часті люмбагії (86 % невдоволених хворих), оніміння в ураженій кінцівці (89 %), болі в кінцівці (95 %), статодинамічні порушення (97 %). Всім хворим повторно виконувалось МРТ або КТ. 84 % невдоволених хворих (31 особа) були повторно прооперовані. Виконувались розширені інтерлямінектомії, медіальні фасетектомії, гемілямінектомії. У 14 хворих оперативне втручання полягало у ревізії корінця, радикулолізі та декомпресії. Ознак рецидиву грижі міжхребцевого диску не виявлено. Причиною погіршення стану в цих випадках став розвиток рубцево-злукового процесу в епідуральному просторі. В 17 випадках причиною погіршення стану були рецидивні грижі (в 5 випадках за рахунок вільних секвестрів, у 12 за рахунок екструзії міжхребцевого диску). Оперативне втручання в даному випадку завжди закінчувалось кюретажем міжхребцевого простору. Цікавим слід відмітити той факт, що ні одному із прооперованих повторно хворих під час першого втручання не виконувалась кюретаж міжхребцевого простору.

Висновок. На нашу думку, виконання кюретажу міжхребцевого простору певною мірою може запобігти рецидиву грижі у майбутньому. Бажаним доповненням втручання є виконання заднього міжтілового спонділодезу (PLIF, TLIF).